

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Nina Skarsbø
Kropper uten sjel

MFA
Kunstakademiet 2016

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

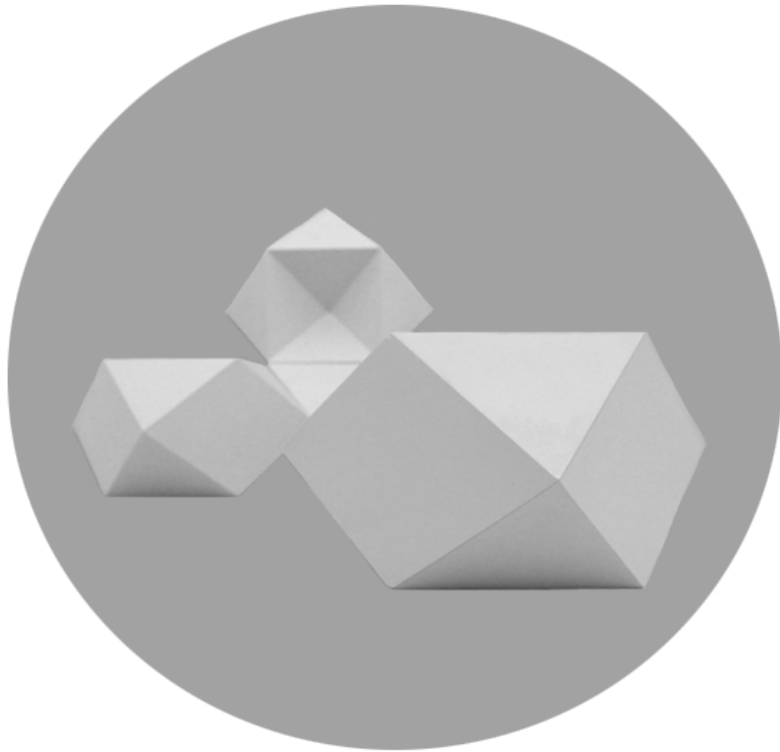
Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

MA ESSAY
2016

NINA SKARSBØ
KROPPER UTEN SJEL

INNHold

INNLEDNING

MOSE, TRE OG GIPS

MENTALE MODELLER

PERSEPSJON OG SPRÅK

MODELLER I KUNSTEN

MODEL FOR A TUNNEL

KART

A NEW YORKERS VIEW OF THE WORLD

KULTUR I FORKLEDNING

GRØNN STRØM

KONSTANTE STRUKTURER

FARGER OG MATERIALER

¹”Naturen. Av og til kan vi se naturen stå der, rett framfor oss, Vi tror det er en figur, et speilbilde, eller et menneske. Men det er naturen, i egen person. Han som står der, midt på gata, eller borte på bygdeveien, og glaner ut i lufta. Som så ofte før lar vi oss narre, og vi prøver å få øye på det han ser, for vi lar oss bestandig imponere og beta av naturen, ingen er jo så ekte, sann og uomtvistelig som han. Men vi ser ingenting. Og når vi vender blikket tilbake, er naturen forsvunnet, det er bare igjen er liten våt flekk etter ham. Litt flate til sinns stirrer vi på den våte flekken. Sola skinner. Nå kan vi ikke annet enn å bli stående der å bivåne hvordan den våte flekken tørker inn i solskinnet. Javel, tenker vi. Naturen, ja.”

Moduler og modeller, kopier av kopier som igjen bare blir sjelløse kropper som flyter omkring. Alt mennesket gjør er bare kopier av tidligere ting. I førstehånd kopier av naturen. Senere en kopi av kopien av naturen og så videre. En hvileløs videreføring av hva man har sett og gjort. Først når noen ser en slags verdi i objektet blir det besjelet.

---

¹ Thure Erik Lund – Om Naturen (2000)

INNLEDNING

I mitt kunstneriske virke arbeider jeg hovedsakelig med skulptur og installasjon. Verkene og prosessene har ofte referanser til vitenskapelige fenomener og arkitektoniske strukturer. De foregående årene har jeg utforsket naturen som en overordnet tematikk. Bruken av naturlige materialer slik som mose, tre og gips har gått igjen i flere av mine verk, og spiller en viktig konseptuell rolle for mitt arbeid. Jeg er opptatt av å arbeide med naturen som et uttrykksfullt instrument, og som et objekt for representasjon. Naturen er allestedsnærværende i den absolutte betydning av begrepet.

I løpet av mine to år på master ved Kunstakademiet i Oslo har jeg hovedsakelig konsentrert meg om begrep som kart og modell. Modell som konsept, kart og naturen, og hvordan vi oppfatter og forstår ideen om dem og verden rundt oss. Nedenunder vil jeg presentere områder jeg er interessert i rundt dette, og videre forsøke å koble interessen for dette til mitt eget virke som kunstner. Jeg har valgt å ta med bilder i teksten som en visuell guide inn i mitt arbeid.

MENTALE MODELLER

Hva er persepsjon? Hva er resultatet av språklig forståelse? Hvordan kan vi forutse verden, og foreta fornuftige beslutninger om hva vi gjør? Hva ligger til grunn for tenkning og resonnement? Den skotske psykologen og fysiologen Kenneth Craik var en av de første som kom opp med en teori rundt det han kaller ”mentale modeller”. Han mente at vi som mennesker lager oss og er avhengige av mentale modeller av verden for å navigere i den. For å kunne ta riktige avgjørelser skaper vi disse modellene i hodene våre for så å projisere den tenkte handlingen i modellene. Her har vi muligheten til å ”se for oss hva som kan komme til å skje”, til å prøve ut scenarioer før vi velger å utføre de i det virkelige liv. Persepsjonen gjør det mulig for oss å bygge disse indre mentale modellene. Språklig forståelse gir en annen type mental modell og tenkning og resonnement blir den interne manipuleringen av de mentale modellene, ifølge Craik.

Hvis vi tenker oss at et nyfødt menneske blir født uten språk og forståelse for verden vil det visuelle og det følelsesmessige være de første sansene man tar i bruk. Hvis vi tenker at språk er noe vi har blitt tillært, og det visuelle noe vi er medfødt til å tolke, vil språket bli plassert i boksen kultur og det visuelle i boksen natur. Marc H. Bornstein gjennomførte i 1975 en studie av babyer og deres oppfattelse

av farger. Barna ble presentert 8 farger med lik metning i tillegg til hvit. Det viste seg at grønn var det de brukte minst tid på å observere og blå, lilla og rødt var fargene som fanget blikket deres lengst. Kanskje dette stammer tilbake fra en tid hvor man var avhengig av å skille farger for å overleve? Symboliserer det grønne spekteret planter mens det blå og røde er tilsvarende for mat (bær/frukt) og farer? Kanskje er disse fargene og hva de symboliserer kodet inn i vårt genmateriale?

MODELLER I KUNSTEN

Bruce Nauman lagde på slutten av 70-tallet en serie skulpturer knyttet til begrepet modell. Titlene på verkene var *model of (tunnel, triangular depression* etc). En modell er et begrep om et objekt som peker på noe som kanskje ikke finnes enda. Som oftest tenker vi liten modell – større objekt. Neuman's skulpturer er store i omfang (*Smoke Rings – Model for underground* er 3,4m i diameter). Det første betrakteren opplever er figurene installert i gallerirommet, deretter blir man konfrontert med verkets tittel som bevisstgjør tilskueren på at dette er en modell. Ved sin bruk av betegnelsen modell i titlene, tvinger Neuman betrakteren til å se verket for seg i en annen sammenheng, til å bruke imaginasjonen. Slik igangsetter han en direkte kobling mellom persepsjonen og byggingen av den neste mentale modellen i betrakterens eget hode.

Jeg er opptatt av hvordan man oppfatter kunstverket, som et ferdig resultat, en prototyp eller en skisse til noe som kan bli. Snarere enn å akseptere et objekt i sin nåværende/ferdigstilte form, ser jeg på objekter som ufullendte, at de potensielt kan forandre seg eller befinne seg et annet sted lik Neuman's modeller. At det kan bli fullført annerledes enn intensjonen om å lage et kunstverk, kanskje kan det like gjerne være arkitektur? Mine verk består derfor ofte av forskjellige moduler som settes sammen til en helhet. Disse modulene kan brukes om igjen på andre måter, eller tas med videre over i nye verk, noe jeg ofte gjør. Slik forandrer arbeidene seg kontinuerlig, både kunstnerisk og tematisk. En skulptur kan for eksempel bli til et bilde på veggen. I så måte forandres også vår oppfatning av terrenget i bildet og tvinger betrakteren til å skape seg nye mentale modeller for å tolke det de ser.

”UTEN TITTEL” 2015

KART

Kart er et symbol som representerer modeller av spesifikke ideer. Kartet kan således sies å være en mental modells neste steg ut i virkeligheten, fra det mentale bildet til en faktisk fysisk modell. Ved hjelp av kartet kan vi forstå større deler av et område vi er interessert i, og slik kan det fysiske kartet skape grobunn for nye mentale modeller vi kan manøvrere i.

Det finnes utallige eksempler på kart som kommer fra forskjellige kulturer og som underbygger ulike funksjoner. Pinnediagrammet av Marshalløyene i Stillehavet er ett slikt eksempel. Dette ble laget av å binde skjell til pinner og ved bruk av palmeblader som beskrev hvor øyene, strømmene og dønningene var plassert i vannet. Kunstneren Saul Steinbergs kart/illustrasjon, A new yorkers view of the world dukket i 1976 opp på forsiden av New Yorker Magazine. Verket presenterer utsikten fra Manhattan og ut i resten av verden, hvor man ser Manhattan som senteret i verden. Her viser Steinberg hvor begrenset vårt individuelle perspektiv på verden kan være. Kartet er ikke så troverdig eller objektivt som vi en gang trodde. Historisk sett kan man se mer av kartografenes syn på verden enn de områdene de skal forestille. På samme måte som Steinberg's moderne kart gjør New York og Manhattan til sitt midtpunkt, viser middelalderens verdenskart

vanligvis Jerusalem i midten av kartet. Dette gjenspeiler kristendommens åndelige betydningen og status i middelalderen.

Det er ønskelig at min kunst skal fungere på samme måte som det nedtegnede kartet. Kartet eller skulpturen som en virkeliggjøring av den mentale modellen, og som videre skaper nye mentale modeller hos betrakteren. Det er kartet som en modell av en idé som interesserer meg. Jeg er interessert i prosessen mellom persepsjon og meningsdannelsen uten å diktere en spesifikk mening. Jeg legger derfor vekt på den umiddelbare sanseerfaringen av verket, for slik å lure betrakteren inn for videre og dypere refleksjon.

”NEXT NATURE 2.0”

KULTUR I FORKLEDNING

Gamle begreper som natur og kultur synes å være utilstrekkelige for å forstå oss selv og det teknologiske samfunnet vi lever i. Naturen er i endring med oss. Den neste natur oppstår fra kulturelle produkter som har blitt så komplisert at den eneste måte vi kan forholde oss til dem på er i form av et menneske/natur forhold. Naturen i den forstand av trær, planter, dyr eller klima har blitt en kulturell kategori. Samtidig har produkter av kultur, som før var under kontroll av mennesket, en tendens til å vokse seg autonome.

Innenfor dette nye natur/kultur skillet blir for eksempel en agurk fra et drivhus satt i en kulturell kategori parallelt med at datavirus, og det finansielle systemet blir oppfattet som naturlige fenomener. Måten vi skiller natur og kultur er fortsatt relevant, fordi det sier noe om vårt menneskelige perspektiv: hvor er vår plass i naturen? I dagens samfunn har vi genmanipulerte tomater som er rødere, rundere og større og kanskje til og med sunnere enn de vi dyrker i våre hager. Menneskelig design har laget naturen mer naturlig enn naturlig. Den er nå hypernaturlig; en imitasjon av naturen som aldri har eksistert. Kultur i forkledning. Det er tilsynelatende bedre enn den ekte varen.

Grønn strøm, Apple, Camel sigaretter og Playboy Magazine med sine kaninreferanser. Når man først begynner å legge merke til det, er det

overveldende hvor mange produkter og merker som gjennom logo eller navn refererer til naturen. Denne strategien dreier seg ikke så mye om naturen som den gjør om å selge produkter.

Naturen er blitt et markedsføringsverktøy selskaper bruker til det fulle. De bruker bilder av naturen for å gjøre sine produkter ettertraktede. Naturen gir oss en referanse til noe gjenkjennerlig, stabilt og noe vi stoler på. På grunn av utallige kampanjer som fremmer et ensidig positivt bilde av den naturlige verden, har naturen selv blitt vår tids mest suksessfulle produkt. Ved salget av disse varene som refererer til naturen skjer det en ubevisst markedsføringsmekanisme som kanskje ikke markedsførerne selv vet om. Produktene markedsfører ikke bare seg selv, men fremmer også en endimensjonal romantisert forestilling om naturen. Naturen blir framstilt som fornuftig, harmonisk, beroligende, sunn og vakker. De mørkere mer negative sidene av naturen blir utelatt. Død, sykdommer, flom eller orkaner er uforutsigbare kvaliteter naturen har, men man selger få produkter ved å assosiere seg med døden.

Ifølge kunstner og filosof Koert Van Mensvoort er det 5 strategier som brukes innen markedsføringen:

1. Estetikk

Innenfor denne kategorien har produktet et svakt ledd til Naturen. Øyene formet som palmetrær i Dubai er et godt eksempel på dette. Det har ingenting med naturen å gjøre, men formet som de er gjør de seg mer attraktive for kjøpere og investorer, ved at mennesker føler noe gjenkjennelig og trygt ved naturlige elementer.

2. Metafor

Denne kategorien har større link til hva som skal selges. Ved å kalle et skomerke for puma overfører man alle de positive kvalitetene til dyret over til skoen, selv om skoen er laget av plast.

3. Naturlig følelse

I denne gruppen selger produktet seg selv ved å legge trykk på å gi kunden en naturlig følelse. Hva denne naturlige følelsen er er det sjeldent fokus på, men det er alltid noe positivt. Hårfarger som gjør brunetter til naturlige blondiner etc.

4. Økovenlig

Disse produktene presenteres oftest som vennlige mot naturen, og sammenlignes med mindre miljøvennlige produkter. Grønn energi faller under denne kategorien. Strøm er umulig å skille, men prosenter av grønn strøm er laget av fornybar energi.

5. Naturlig laget

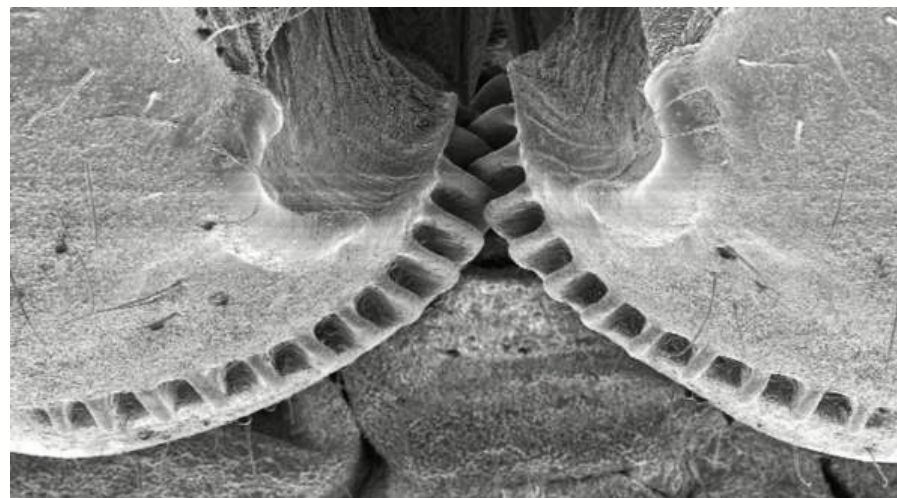
Bio-, øko- og organiske produkter som hevdes å bli produsert på en mer naturlig måte. Denne kategorien bruker ofte alle de overnevnte strategiene. Organiske produkter kommer ofte i grønn/brune forpakninger laget i gjenbrukte materialer for å skape en følelse av at dette er laget av mennesker.

KONSTANTE STRUKTURER

I mitt kunstnerskap er selve møtet med materialene viktig. Potensialet jeg finner i materialet er med på å bestemme resultatet, derfor er prosessen avgjørende. Treverk bruker jeg mye av. Dette er et materiale som er tatt fra skogen, produsert igjennom sagmøllen til et produkt (plater, lekter etc.) man kan kjøpe i butikken. Dette produktet bearbeider jeg så videre ved å tillegge det skulpturelle kvaliteter som peker tilbake til sin originalitet. Ved å bruke disse "naturlige" materialene i min kunst, prøver jeg å utnytte disse samme strategiene både konseptuelt og visuelt. Fargepaletten jeg arbeider med er også en del av dette. For eksempel velger jeg ofte grøntoner, men nyansen av grøntonen er alltid bevisst "unaturlig". I andre verk tar jeg i bruk farger vi forbinder med industrien. Dette gjør jeg for å skape en dissonans, eller en usikkerhet mellom det såkalte naturlige og det såkalte unaturlige eller kulturelle.

Jeg har tidligere jobbet med en serie skulpturer der inspirasjonen ble hentet fra en bok med bilder tatt med elektronmikroskop. Ved et standard mikroskop forstørres gjenstanden opp til 2000 ganger, men ved bruken av elektronmikroskopet forstørres det opp til ti millioner ganger, som vil si at en kan se cellestrukturer og helt ned til kjemiske bindinger. Formene som viste seg var fasonger man kjenner igjen fra teknologiens verden. Tannhjulet er et objekt man for eksempel lenge

trodde var menneskeskapt, men som for kun få år siden ble oppdaget som en mekanisme på en gresshoppe. Mennesket har hatt en intuitiv fornemmelse av disse formene før man i det hele tatt har hatt teknologien tilgjengelig for å oppdage de.

Hageinsekten *Issus* har bakfotter med tannhjul-aktige tråder som krøller seg rundt benet. Bilde er tatt med elektronmikroskop.

Til mitt bachelorarbeide på Kunstakademiet i Bergen lagde jeg et verk som både fungerte som en minimalistisk skulptur og en installasjon. Et forsøk utført i USA der deltagerne ble plassert i et heldekkende grønt rom, viste hvordan hjernen justerer informasjon automatisk. I begynnelsen virket alt veldig grønt, men etter en tid ble veggene oppfattet som grå og den grønne fargen var ikke lenger informativ. *Continuous structures*, 2013 var et stort rom i rommet på 2,44x2,44x2,44 meter. Fra utsiden så man en boks, eller kube, kledd i kryssfiner med en dør gjemt på baksiden fra inngangspartiet til galleriet. Ved å gå rundt boksen kom det et sterkt grønt lys ut i fra døren. I rommet, som var malt i ”sykehusgrønt”, var det moduler basert på den matematiske formelen til Rhombic Dodecahemioctahedron plassert rundt hovedsakelig på gulv og tak. Denne formelen gjør det mulig å bygge forskjellige konstruksjoner, litt etter samme prinsipp som lego. Disse modulene hadde jeg brukt i min soloutstilling på Galleri Salt i Oslo et halvt år før. Ved å nesten lukke betrakteren inne i det irrgønne lyset fikk jeg til en lignende effekt i min kube. Fra den naturlige utsiden ble man dratt inn i den mer plastikk fantastiske innsiden for etter en tid å ende opp i en monoton, grå atmosfære.

”CONTINUOUS STRUCTURES”

KILDEHENVISNING

1. Thure Erik Lund – Om naturen (2000)
2. Kenneth Craik - the nature of explanation (1947)
3. Infant colour vision: Prediction of infants' spontaneous colour preferences -
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0042698906004524>
4. Alastair Sooke – What maps reveal about ourselves BBC
5. Koert Van Mensvoort - <http://www.mensvoort.com/>
6. Elektronmikroskop -
https://en.wikipedia.org/wiki/Electron_microscope